

Magyarország Alaptörvényének tizenhetedik módosítása (2026. ...)

[1] Az Országgyűlés megállapítja, hogy a demokratikus jogállamiság helyreállítása érdekében olyan alkotmányos szabályozás megalkotása szükséges, amely megteremti az állam jogszerű és zavartalan működésének kereteit, valamint elősegíti az alkotmányos intézményrendszer felülvizsgálatát és megújítását.

[2] Az Országgyűlés, mint alkotmányozó hatalom, kinyilvánítja azon szándékát, hogy széles körű társadalmi és szakmai egyeztetést követően megalkotja Magyarország új Alkotmányát, amely a népszuverenitás, a hatalommegosztás, a jogbiztonság és az alapvető jogok védelmére épül.

[3] A jelen módosítás célja, hogy az új Alkotmány hatálybalépéséig biztosítsa az állam jogszerű működéséhez szükséges intézményi feltételeket, továbbá megteremtse a demokratikus jogállam helyreállításának alapjait.

[4] A jogállamiság, valamint az alkotmányos intézményrendszerbe vetett közbizalom helyreállítása érdekében az Országgyűlés, mint alkotmányozó hatalom az Alaptörvény 1. cikk (2) bekezdés a) pontjában meghatározott hatáskörében eljárva az Alaptörvényt a következők szerint módosítja:

1. cikk

Az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete és az önkormányzati rendelet.”

2. cikk

Az Alaptörvény XXIII. cikke helyébe a következő rendelkezés lép:

„XXIII. cikk

(1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – az országgyűlési képviselők választásán választó és választható legyen.

(2) Az országgyűlési képviselők választásán nem választható, aki országgyűlési képviselői megbízatást összesen legalább tizenkét évig már betöltött.

(3) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

(4) Az Európai Unió más tagállamának magyarországi lakóhellyel rendelkező minden nagykorú állampolgárának joga van ahhoz, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

(5) Magyarországon menekültként elismert vagy huzamos tartózkodási jogosultsággal rendelkező minden nagykorú személynek joga van ahhoz, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó legyen.

(6) Sarkalatos törvény a választójogot vagy annak teljességét magyarországi lakóhelyhez, a választhatóságot további feltételekhez kötheti.

(7) A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán a választópolgár lakóhelyén vagy bejelentett tartózkodási helyén választhat. A választópolgár a szavazás jogát lakóhelyén vagy bejelentett tartózkodási helyén gyakorolhatja.

(8) Nem rendelkezik választójoggal az, akit bűncselekmény elkövetése vagy belátási képességének korlátozottsága miatt a bíróság a választójogból kizárt. Nem választható az Európai Unió más tagállamának magyarországi lakóhellyel rendelkező állampolgára, ha az állampolgársága szerinti állam jogszabálya, bírósági vagy hatósági döntése alapján hazájában kizárták e jog gyakorlásából.

(9) Mindenkinek joga van országos népszavazáson részt venni, aki az országgyűlési képviselők választásán választó. Mindenkinek joga van helyi népszavazáson részt venni, aki a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó.

(10) Minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen. Törvény határozza meg azokat a közhivatalokat, amelyeket párt tagja vagy tisztségviselője nem tölthet be.”

3. cikk

Az Alaptörvény 24. cikk (8) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(8) Az Alkotmánybíróság tizenöt tagból álló testület, amelynek tagjait az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával tizenkét évre választja. Az Alkotmánybíróság tagjai közül elnököt választ. Az Alkotmánybíróság tagjai nem lehetnek tagjai pártoknak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet. Az Alkotmánybíróság tagjának megbízatása a hetvenedik életévének betöltése napján megszűnik.”

4. cikk

Az Alaptörvény 25. cikke helyébe a következő rendelkezés lép:

„25. cikk

(1) A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. A legfőbb bírósági szerv a Kúria.

(2) A bíróság dönt büntetőügyben, magánjogi jogvitában, a közigazgatási határozatok törvényességéről, az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről, a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról és törvényben meghatározott egyéb ügyben.

(3) A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.

(4) A bírósági szervezet többszintű.

(5) A bíróságok igazgatásának központi feladatait az Országos Bírósági Hivatal elnöke végzi. Az Országos Bírói Tanács felügyeli a bíróságok központi igazgatását. Az Országos Bírói Tanács és más bírói önkormányzati szervek közreműködnek a bíróságok igazgatásában.

(6) Az Országos Bírósági Hivatal elnökét a bírák közül kilenc évre a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja. A köztársasági elnök a bírák által – sarkalatos törvényben meghatározott módon – jelölt három személy egyikét javasolja az Országos Bírósági Hivatal elnökének. Az Országos Bírósági Hivatal elnökének megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. Az Országos Bírói Tanács tagja a Kúria elnöke, további tagjait sarkalatos törvényben meghatározottak szerint a bírák választják.

(7) Az Országos Bírósági Hivatal elnökének megbízatása – sarkalatos törvényben meghatározott módon – megszűnik

- a) a megbízatási időtartam leteltével,
- b) a bírói szolgálati viszonya megszűnésével,
- c) lemondással,
- d) az összeférhetetlenség kimondásával,
- e) felmentéssel,
- f) a tisztségtől való megfosztással,
- e) bírói kezdeményezésre, visszahívással.

(8) Törvény egyes jogvitákban más szervek eljárását is lehetővé teheti.

(9) A bíróságok szervezetének, igazgatásának és központi igazgatása felügyeletének, a bírák jogállásának részletes szabályait, valamint a bírák javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg.”

5. cikk

(1) Az Alaptörvény 26. cikk (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A Kúria elnökét a bírák közül kilenc évre a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja. A köztársasági elnök a bírák által – sarkalatos törvényben meghatározott módon – jelölt három személy egyikét javasolja a Kúria elnökének. A Kúria elnökének megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

(2) Az Alaptörvény 26. cikke a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A Kúria elnökének megbízatása – sarkalatos törvényben meghatározott módon – megszűnik

- a) a megbízatási időtartam leteltével,
- b) a bírói szolgálati viszonya megszűnésével,
- c) lemondással,
- d) az összeférhetetlenség kimondásával,
- e) felmentéssel,
- f) a tisztségtől való megfosztással,
- e) bírói kezdeményezésére, visszahívással.”

6. cikk

Az Alaptörvény 42. cikke helyébe a következő rendelkezés lép:

„42. cikk

(1) A közvagyon védelme, valamint a jogellenesen felhasznált közvagyon felkutatásának és visszaszerzésének elősegítése érdekében Nemzeti Vagyonvisszaszerzési és Védelmi Hivatal működik.

(2) A Nemzeti Vagyonvisszaszerzési és Védelmi Hivatal független, kizárólag törvényben meghatározottak szerint, az igazságszolgáltatás közreműködőjeként, mint közvádoló, az állam büntetőigényének érvényesítőjeként jár el.

(3) A Nemzeti Vagyonvisszaszerzési és Védelmi Hivatal törvényben meghatározottak szerint

a) jogokat gyakorol a nyomozással összefüggésben,

b) közvádat képvisel a bírósági eljárásban,

c) további feladat- és hatásköröket gyakorol.

(4) A Nemzeti Vagyonvisszaszerzési és Védelmi Hivatal elnökét és elnökhelyetteseit az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával hat évre választja meg.

(5) A Nemzeti Vagyonvisszaszerzési és Védelmi Hivatal elnöke évente beszámol tevékenységéről az Országgyűlésnek.

(6) A Nemzeti Vagyonvisszaszerzési és Védelmi Hivatal személyi állományának tagjai nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

(7) A Nemzeti Vagyonvisszaszerzési és Védelmi Hivatal szervezetére, működésére, elnökére és elnökhelyettesei jogállására vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

7. cikk

Az Alaptörvény „ZÁRÓ ÉS VEGYES RENDELKEZÉSEK” része a következő 34-36. ponttal egészül ki

„34. Az Alaptörvény tizenhetedik módosításának hatálybalépését követő napon a hivatalban lévő köztársasági elnök megbízatása megszűnik. A hivatalban levő köztársasági elnök megbízatásának megszűnését követően az Országgyűlés az új Alkotmány hatálybalépéséig, de legfeljebb öt évig tartó időtartamra köztársasági elnököt választ a 11. cikk rendelkezései szerint.

35. Ha az Alkotmánybíróság tagja az Alaptörvény tizenhetedik módosítása hatálybalépésének napján már betöltötte a hetvenedik életévét, megbízatása az Alaptörvény tizenhetedik módosításának hatályba lépése időpontját követő hónap első napján megszűnik.

36. Az Alaptörvény tizenhetedik módosításával megállapított XXIII. cikk (1) bekezdését első alkalommal az Alaptörvény tizenhetedik módosításának hatálybalépését követő országgyűlési képviselők általános választásán kell alkalmazni.”

8. cikk

Az Alaptörvény

- a) I) cikk (4) bekezdésében, P) cikk (2) bekezdésében, VI. cikk (4) bekezdésében, 7. cikk (3) bekezdésében, 38. cikk (1) és (2) bekezdésében, 40. cikkében, 41. cikk (6) bekezdésében, 43. cikk (4) bekezdésében, valamint 53. cikk (1) bekezdés nyitó szövegrészeiben a „sarkalatos törvény” szövegrész helyébe a „törvény” szöveg,
- b) 1. cikk (2) bekezdés e) pontjában a „legfőbb ügyészt, az” szövegrész helyébe a „legfőbb ügyészt, a Nemzeti Vagyonviszaszerzési és Védelmi Hivatal elnökét, az” szöveg,
- c) 7. cikk (1) bekezdésében a „legfőbb ügyészhez és” szövegrész helyébe a „legfőbb ügyészhez, a Nemzeti Vagyonviszaszerzési és Védelmi Hivatal elnökéhez és” szöveg,
- d) 24. cikk (2) bekezdés e) pontjában a „legfőbb ügyész vagy” szövegrész helyébe a „legfőbb ügyész, a Nemzeti Vagyonviszaszerzési és Védelmi Hivatal elnöke vagy” szöveg,
- e) 24. cikk (5) bekezdés b) pontjában a „legfőbb ügyész vagy” szövegrész helyébe a „legfőbb ügyész, a Nemzeti Vagyonviszaszerzési és Védelmi Hivatal elnöke vagy” szöveg,
- f) 29. cikk (1) bekezdésében a „független, az” szövegrész helyébe a „független, törvényben meghatározottak szerint az” szöveg,
- g) 29. cikk (2) bekezdés b) pontjában a „képviseli a közvádat” szövegrész helyébe a „közvádat képvisel” szöveg

lép.

9. cikk

Hatályát veszti az Alaptörvény

- a) 9. cikk (4) bekezdés c) pontjában az „, az önálló szabályozó szerv vezetőjét” szövegrész,
- b) „Önálló szabályozó szervek” című alcíme,
- c) 29. cikk (1) bekezdésében a „kizárólagos” szövegrész,
- d) 37. cikk (4) és (5) bekezdése,
- e) 39. cikk (3) bekezdése.

10. cikk

(1) Az Alaptörvény e módosítása – a (2) bekezdésben foglalt kivételekkel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) Az 1. cikk, valamint a 9. cikk a)-b) pontja 2027. január 1-jén lép hatályba.

(3) Az Alaptörvény e módosítását az Országgyűlés az Alaptörvény 1. cikk (2) bekezdés a) pontja és S) cikk (2) bekezdése alapján fogadja el.

(4) Az Alaptörvény e módosításának hatálybalépésével egyidejűleg az Alaptörvény egységes szerkezetű szövegét a hivatalos lapban közzé kell tenni.

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Az Alaptörvény tizenhetedik módosítása hozzájárul a demokratikus hatalomgyakorlás és az intézményi autonómia feltételeinek megteremtéséhez, azzal, hogy annak keretei között az Országgyűlés, a választópolgároktól kapott kivételes felhatalmazás alapján, egymásra épülő intézkedésekkel biztosítja az alkotmányos demokrácia visszaállításának előfeltételeit.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

az 1. cikkhez

Az önálló szabályozó szervekkel kapcsolatos alaptörvényi rendelkezések felülvizsgálata indokolt.

a 2. cikkhez

Az elmúlt évtizedek társadalmi- és alkotmányos tapasztalatai azt mutatták, hogy a demokratikus hatalomgyakorlás biztosítása érdekében indokolt az országgyűlési képviselői megbíztatás időbeli korlátozása. A népképviseletben való részvétel demokratikus legitimitációja nem csupán a választások rendszeres megtartását, hanem egyes választott tisztségviselők megújításának lehetőségét is feltételezi.

A megbíztatás időbeli korlátozása hozzájárul ahhoz, hogy a törvényhozásban szélesebb körben jelenjenek meg új társadalmi tapasztalatok és szemléletmódok. Mindezekre tekintettel az országgyűlési képviselői mandátum időtartamának korlátozása Magyarországon indokolt.

a 3. cikkhez

A módosítás a jogállami követelményeket figyelembe véve újból bevezeti az alkotmánybírák megbíztatásának 70 éves felső korhatárát és egyben biztosítja, hogy a jövőben az Alkotmánybíróság működése független legyen. Ezt a célt szolgálja az is, hogy az Alaptörvény-módosítás megteremti annak feltételeit, hogy az Alkotmánybíróság elnökét az Alkotmánybíróság tagjai ismét maguk közül, testületi döntéssel választhassák meg.

a 4-5. cikkhez

A módosítás a bírói öngazgatás érvényesítése és a bírósági szervezetrendszer függetlenségének erősítése érdekében módosítja az Országos Bírósági Hivatal elnöke és a Kúria elnöke jelölésének, megválasztásának, valamint megbíztatásának megszűnésének szabályait.

A módosítás értelmében az Országos Bírósági Hivatal, illetve a Kúria elnökének – sarkalatos törvényben meghatározott módon – a bírák által javasolt három-három személyt kell jelölni, a köztársasági elnök pedig ebből a három jelöltből választja ki azt a személyt, akinek a megválasztását javasolja az Országgyűlésnek. Az Országos Bírósági Hivatal és a Kúria elnökének javasolt személyt az Országgyűlés továbbra is az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával választja meg.

Emellett a módosítás meghatározza az Országos Bírósági Hivatal elnöke és a Kúria elnöke megbíztatásának megszűnésének eseteit, illetve lehetővé teszi az Országos Bírósági Hivatal elnökének és a Kúria elnökének a visszahívását sarkalatos törvényben meghatározott módon a bírák részvételével.

a 6. cikkhez

Az Alaptörvény módosítása a köztvagyon védelmének és a jogellenesen felhasznált köztvagyon visszaszerzésének érdekében létrehozza a Nemzeti Vagyonvisszaszerzési és Védelmi Hivatalt. A közösség erőforrásainak megőrzése, valamint a köztvagyonnal való gazdálkodás átláthatóságába vetett

közbizalom helyreállítása érdekében szükséges egy olyan független intézmény alkotmányos megalapozása, amely elősegíti a közvagyonot érintő visszaélések feltárását és a közvagyon védelmét. A módosítás ennek megfelelően az Alaptörvényben rögzíti a Hivatal létrejöttét és alapvető alkotmányos státuszát, míg a részletes szabályok meghatározását sarkalatos törvényre bízta.

a 7. cikkhez

A hivatalban lévő köztársasági elnök megbízatása a módosítás hatálybalépését követően megszűnik, a rendelkezés egyúttal meghatározza, hogy az Országgyűlés az új államfőt az új Alkotmány hatálybalépéséig, de legfeljebb öt évig tartó időtartamra választja meg. A hivatalban lévő köztársasági elnök működésével kapcsolatban súlyos bizalomvesztés állt be a társadalom részéről, ugyanakkor a választópolgárok rendkívüli felhatalmazást adtak arra, hogy az Országgyűlés kétharmados többsége az alkotmányos demokráciát helyreállítsa és biztosítsa az alkotmányos intézmények tényleges működését.

Az átmeneti rendelkezés biztosítja, hogy Magyarországon a jövőben érvényesüljön a köztársasági elnöki intézmény funkciója.

Az átmeneti rendelkezés továbbá az Alkotmánybíróság tagjaira vonatkozó életkori feltételek egységes érvényesülését szolgálja. Az átmeneti rendelkezés rendezni kívánja azon alkotmánybírák jogállását, akik a módosítás hatálybalépésekor már betöltötték a hetvenedik életévüket, és biztosítja, hogy az új szabályozás rájuk is alkalmazandó legyen. A megbízatás megszűnésének a hatálybalépést követő hónap első napjára történő időzítése megfelelő felkészülési időt biztosít az érintettek és az Alkotmánybíróság működése számára.

Az országgyűlési képviselők választhatóságával kapcsolatban a módosítás átmeneti rendelkezésként rögzíti, hogy azt először az országgyűlési képviselők következő általános választásán kell alkalmazni.

a 8. cikkhez

Az államszervezet demokratikus működésének helyreállítása szükségessé teszi a sarkalatos törvények körének felülvizsgálatát. Jelenleg az Alaptörvény 36 tárgykörben ír elő sarkalatos törvényi szabályozást, és ezek alapján számos törvény sarkalatosnak minősül, valamint még nagyobb számú törvény egyes rendelkezései sarkalatosak.

A minősített többséggel elfogadott szabályok szükségtelenül széles körben korlátozzák a mindenkori, alkotmányozó többséggel nem rendelkező demokratikus többséget abban, hogy a közhatalmat megfelelő módon gyakorolják.

Erre tekintettel az állam demokratikus működésének helyreállítása érdekében a módosítás szűkíti a sarkalatos törvények hatálya alá tartozó törvényhozási tárgyak körét, kizárólag azon tárgyköröket utalva e magasabb többségi követelmény hatálya alá, amelyek az alkotmányos demokrácia stabilitásához elengedhetetlenül szükségesek. Ilyen, sarkalatosági követelmény alatt maradó tárgykörök többek között a választójog, a választási eljárás, az országgyűlési képviselők választása, a köztársasági elnök jogállása és választása, az Alkotmánybíróság hatásköre, szervezete és működése, a bíróságok szervezete, igazgatása, központi igazgatási felügyelete, a bírák jogállása, javadalmazása, a Nemzeti Vagyonviszaszerzési és Védelmi Hivatal és az ügyészség jogállása, illetve feladat- és hatáskörei és a helyi önkormányzatokra vonatkozó részletes szabályok.

a 9. cikkhez

Az Alaptörvény 37. cikk (4) és (5) bekezdésének hatályon kívül helyezését indokolja, hogy e rendelkezések a központi költségvetés adósságszintjéhez kapcsolódóan korlátozzák az Alkotmánybíróság felülvizsgálati hatáskörét. A jogállamiság és az alkotmányvédelem követelményeivel összhangban indokolt az Alkotmánybíróság teljes körű normakontroll-hatáskörének helyreállítása, biztosítva, hogy valamennyi jogszabály alkotmányossága azonos mérce szerint legyen vizsgálható.

A módosítás hatályon kívül helyezi a közpénz fogalmának külön meghatározását, mivel annak tartalma a hatályos jogrend egészéből és a kialakult joggyakorlatból egyértelműen levezethető. A fogalom tételes rögzítése indokolatlanul leszűkíthette annak értelmezési körét, és akadályozta a változó pénzügyi és szervezeti viszonyokhoz való alkalmazkodást.

a 10. cikkhez

A módosítás meghatározza a hatályba lépésre, az elfogadás jogalapjára és az egységes szerkezetű közzétételre vonatkozó rendelkezéseket.